

ОРГАНИЗИРАНЕ НА ЕЛЕКТРОННО УЧЕНИЧЕСКО ПОРТФОЛИО В ЧАСОВЕТЕ ПО АНГЛИЙСКИ ЕЗИК

Росица Делчева Атанасова-Минева

Пето основно училище „Митьо Станев“, гр. Стара Загора

ORGANIZING DIGITAL STUDENT-DRIVEN PORTFOLIO IN ENGLISH CLASSES

Rositsa Delcheva Atanasova-Mineva

The 5th Primary school „Mityo Stanev“, Stara Zagora

Abstract: This article answers a number of problematic issues on organizing an e-learning portfolio, giving information about its organization in English classes. The papers also draw attention to some relevant web and mobile tools for compiling an e-learning portfolio, providing guidance for their practical use by students in the classroom and beyond. Students use the capabilities of digital tools and online platforms Seesaw, Socrative, wizer.me, eduBuncee and others to create e-learning content (learning evidences) and to allocate and store it in individual folders for each student. Students can independently record and store their learning activities and results by organizing their digital portfolio, thus documenting their learning achievements. The teacher organizes and supports the process by providing students with the tools they need and regulating the time and methods of their use, as well as defining the content of the portfolio. The student's digital portfolio can be organized by students both in the classroom and at home. The digital student-driven portfolio can also be printed on paper by retaining the appropriate references to hyperlinks and QR codes to the e-learning resources described by it.

Keywords: digital student-driven portfolio, personalized learning, assessment, web tools and mobile apps

В условията на дигиталния 21 век електронно ученическо портфолио представлява акт на персонализиране на процеса на учене придобива функцията на алтернативна форма за оценяване. Това, което духът на новото време неизменно му предава е „записът“ на съдържащата се в него информация да се случва, съхранява, управлява и представя по напълно нов начин.

Електронното портфолио на ученика (известно също като дигитално портфолио, онлайн портфолио, е-портфолио) е колекция от електронни учебни материали и ресурси, представляващи съществени доказателства за учене, които той създава, събира, съхранява и управлява в процеса на своето обучение върху веб платформа. Такова едно електронно доказателство за учене може да включва текст, електронни файлове, изображения, мултимедия, блогове, хипервръзки. Електронното портфолио на ученика може да бъде разгледано още като вид досие, което предоставя реални доказателства за учене и постигнати учебни резултати. То, както и традиционното портфолио, подпомага самонаблюдението и самооценката на обучаваните относно тяхното персонално обучение, довежда до по-голямо осъзнаване на образователните им нужди и способства подобряването на стратегиите им за учене. Самото създаване на ефективно електронно портфолио преминава през следните етапи [1]:

1. Селекция – определяне на критерии за избор на материалите или продуктите, които ще влязат в електронното портфолио, основаващи се на установените учебни цели
2. Събиране на материалите, които отговарят на стандартите или целта на портфолиото и това за което е предназначено то.
3. Рефлексия – твърдения относно значимостта на всеки материал по отделно и на колекцията като цяло.
4. Въз основа на рефлексията - определяне на бъдещите цели.
5. Създаване на линкове и публикуване, осигуряващо възможност за обратна връзка

За да доизясним същността на електронното портфолио на ученика нека отбележим още няколко негови характеристики:

- Електронното портфолио е колекция от селектирани артефакти или продукти, създадени от самия

учащ или с помощта на други хора, доказателства за рефлексия, както и официални документи от достоверни източници за оценени постижения, включително индивидуален учебен план, съдържащ минали резултати и бъдещи цели, договорени от учащия се и преподавателя. Всички тези материали са подбрани по определени критерии, които са свързани с целите на обучението, целта и предназначението на самото портфолио. С други думи електронното портфолио не е просто набор от материали, свързани с обучението. То задължително изисква рефлексия и планиране на персоналното развитие на учащите се.

- За създаването му могат да се използват различни технологии и информацията в него може да бъде представена в различни формати, а след публикуването си е достъпна за коментари от определени потребители: преподаватели, другите учащи, потенциални работодатели и т. н. Всъщност електронните портфолия са електронни версии на хартиените портфолия и включват дигитални вместо материални обекти.
- Поддържането и актуализирането на електронното портфолио предполага високо ниво на автономност, инициативност и отговорност от страна на учащите се, както и благоприятни възможности за усъвършенстване на тяхното учене базирано на обратната връзка с преподавателя.
- Електронното портфолио е средство за осигуряване на информация за учащия се като различни неговии профили е възможно да бъдат развивани чрез други услуги и в следствие да бъдат запазвани в него.
- Обикновено условията за създаването, поддържането и използването на електронното портфолио се осигуряват от организация или институция, която осъществява обучението.
- Всеки човек може да има единично портфолио или поредица от портфолия като е възможно и да използва паралелно няколко. Портфолиото за учене през целия живот е съвкупност от всички портфолия, които човек притежава. Те представляват неразривно цяло и представят неговия прогрес в ученето, неговото развитие в личностен и професионален план.

Има три основни вида портфолио, въпреки че те могат да бъдат наричани по различен начин:

- Портфолио на развитието (или работно портфолио). То може да покаже напредъка на уменията на учениците във времето. Основната цел на този вид портфолио е да подкрепя индивидуалното планиране на развитието на учащите. То е най-подходящо, когато учениците заедно посещават едни и същи курсове, опитват се да постигнат идентични цели и са изпитвани и оценявани по един и същи начин. Портфолиото се използва за проследяване и планиране на развитието на учащите по време на курса на обучение.
- Оценъчно портфолио – то демонстрира умения и компетенции в определена сфера. Този тип се използва главно когато учащите се не биват изпитвани по традиционните начини, а от тях се изисква да предоставят доказателства за компетентността си в определени предметни области. Те биха могли да представят снимки, видео записи, рефлексивни доклади, като е възможно да включат и данни за оценяване на тяхната компетентност, предоставени от техния учител. Доколкото този тип портфолио се използва главно за целите на оценяването, въпреки че може да се използва и за други цели. Обикновено учащите получават указанията относно това какво да е неговото съдържание. Тези портфолия са особено полезни в случаите, в които оценяването не може да се осъществи при нормални условия, защото ситуацията е еднократна или дейността е обемна и свързана с продукти или обекти, които не могат да бъдат изнесени от съответния работен контекст. Този тип портфолио може да е разработено така, че да е лесно за използване, като в същото време позволява гъвкавост и креативност относно начините на представяне на доказателства от страна на учащите за техните постижения. Друго съществено предимство е възможността учащият да разработва този вид портфолио не за кратък период от време, а през целия курс на обучение.
- Нагледно (представително) портфолио – то подчертава изключителна работа в дадена сфера и обикновено е показвано и има демонстративно-целева функция. Този вид портфолио е най-близо до традиционната представа за портфолио. Учащият разполага със свобода да реши какво да е съдържанието на това портфолио, но неговото основно предназначение е да представи неговите най-добри продукти и постижения като е възможно да бъдат приложени и всякакви рецензии и оценки. Това портфолио може да се използва и за представяне пред потенциални работодатели, поради което структурата му е възможно да е подобна на тази на CV. Такива портфолия обикновено са големи материални обекти, които са трудно преносими, а тъй като съдържат оригинална работа, вероятно ще съществува само едно копие, което учащия само ще показва, без да го предоставя на

съответния работодател. Елементите в това портфолио също така биха могли да се повредят и да не могат да бъдат заменени. С други думи основните проблеми, свързани с използването на това портфолио са: физическият обем, както и проблемите с копирането и разпространението. В същото време обаче то предлага на учащия възможност да представя работата си, използвайки различни медии, като по този начин се откриват повече нови начини за презентиране. Работата по проекти в различни предметни области е особено подходяща за представяне с такъв вид портфолио.

Повечето електронни портфолия са смесица от трите основни вида, като по този начин се създава хибридно електронно портфолио. Обобщено най-често коментираните типове електронно портфолио, подготвяни от учащи са:

- програмно портфолио – портфолио, което учащите подготвят, за да документират дейностите, които са осъществили; уменията, които са усвоили и резултатите, които са постигнали, покривайки целите на обучение. Възможно е да се изисква за завършване на определена степен на образование. Учащите се биха могли да използват отделни части от този тип портфолио за представяне пред потенциални работодатели.
- портфолио на курса – портфолио с материали, събирани от всеки от учащите за определен курс. Те отразяват и документират начините, по които учащите са постигнали резултатите си от този курс. Използват се за частично или пълно оценяване на курса.
- рефлексивно портфолио – този вид портфолио е от първостепенно значение за самооценяването и оценяването. То има прилики с горепосочените три вида портфолио (assessment, evaluation and development), но се очаква, че учащият включва в него писмени рефлексии относно определени компетентности. Рефлексивното портфолио изисква от учащия се да покаже постижения и как те са свързани с целите на обучение.

Кои са придимствата на електронното портфолио пред традиционното такова на хартиен носител?

- Ученическото електронно портфолио е динамично и неговото съдържание може лесно да се допълва и обогатява от неговите създатели;
- Ученическото електронно портфолио е лесноприносимо и общодостъпно;
- Ученическото електронно портфолио е подходящо за различни стилове и стратегии на учене, които използват различните учащи;
- Ученическото електронно портфолио е представително за гъвкавостта на учащите и индикатор за техния потенциал;
- Ученическото електронно портфолио може да бъде рефлексивен документ, обхващащ развитието на ученика и подпомагащ критичното му мислене, както и способността да оценява собствената си работа и работата на своите съученици;
- Ученическото електронно портфолио и самото му изработване има развиваща функция - то способства за повишаване на комуникативните умения на ученика (допълнителна работа върху подготвяне на писмен и устен текст), възлага му отговорност към собственото му учене, реализира трансфер на знания и умения, даване и получаване на обратна връзка (умения за рефлексия, самонаблюдение, оценка и самооценка), развива уменията на 21ви век за работа с новите технологии, критичност на мисленето, креативност, умения за изразяване и представяне на идеи (4C – skills);
- Ученическото електронно портфолио повишава мотивацията за учене на учениците, тъй като крайният продукт винаги може да се подобрява;
- Ученическото електронно портфолио съдейства за разбиране на обучението и разпознаване на уменията и характеристиките, свързани с ученето през целия живот.

През изминалата учебна 2016/2017 година учениците от четвърти клас и аз работихме върху създаването на електронно портфолио на някои от дейностите в класната стая по английски език. Съвместната ни работа върху този алтернативен начин на оценяване постави няколко съществени проблемни въпроси пред мен като учител. Те се отнасят към процесите на планиране, организиране и реализиране на електронно ученическо портфолио, ролята на учителя и учениците в него, въпроса с мотивацията и инициативността на учениците при самостоятелното му реализиране, даване и получаване на обратна връзка и правене на рефлексия като начин на учене, прехвърляне на информацията от електронното портфолио на други носители с цел съхраняването и приносимост.

1. Планиране, организиране и управление на електронно портфолио на ученика.

Изработването на електронното портфолио започна в началото на учебната година. В рамките на един учебен час с учениците обсъдихме три основни въпроса:

- Защо ще го изработват? – за да съберат доказателства за своето учене, които да могат да споделят и по този начин да се учат един от друг, да могат непрекъснато да се самонаблюдават и подобряват своите учебни резултати и да направят положителна самооценка за своите дейности и повишат успеха си.

- Какво ще включва? – на учениците беше даден задължителен списък с набелязани от учителя (от мен) материали, които тяхното портфолио да включва, разграфен по месеци и включващ тестове, запис на четенето, домашни работи, проекти. Те получиха възможност и сами да избират и добавят в своето портфолио допълнителни свидетелства за учене, които биха повишили тяхната самооценка и оценката на учителя (като резултати от участието им в езикови състезания и олимпиади или от други извънкласни дейности)

- Как ще го изработват? – учениците получиха указания за достъп и работа в дигитална класна стая с инструментите и платформата Seesaw¹. Те добавиха мобилното приложение за Seesaw class и на техните лични мобилни устройства (телефони и таблети), така че да имат непрекъснат достъп и да реализират своето електронно ученическо портфолио не само в училищни, но и в домашни условия. Беше им даден код за достъп на родители към дигиталната класна стая посредством мобилното приложение Seesaw Parent.

През следващите няколко учебни часа наред с текущата ни урочна дейност учениците се учиха как да създават своите доказателства за учене – те записваха четенето си посредством инструментите за картинка с добавяне на звук или видео, споделяха учебни материали с инструментите за хипервръзка и качване на файл. Използването на инструмента за писане на бележки успешно беше използван за попълване на “входен и изходен билет”. С цел подобряване условията за получаване на инструкции от учител и даване на обратна връзка от учениците извън училище бяха създадената затворена учебна група във Фейсбук и учебен Seesaw блог², предназначен за нуждите на работата по английски език. Много от дейностите, които учениците извършваха, за да съберат необходимите доказателства за учене ставаше и посредством използването от тях на други дигитални инструменти. Те попълваха електронни работни листи изработени с платформата wizer.me³, правеха занимателни упражнения и играеха игри с платформата Learning apps.org⁴, решаваха въпросници със Socrative⁵, изработваха автентични проектни задания с eduBuncee⁶ и Glogster Edu⁷, сътрудничаха си върху Padlet⁸ дъска, използваша възможностите за интелективни упражнения с новата лексика посредством електронни флашкарти на сайта Quizlet⁹.

Всяка направена от тях дейност те отразяваха в Seesaw, използвайки за целта един или друг от инструментите на платформата – за запис на видео и звук, добавяне на имидж, бележка, хипервръзка, коментар.

2. Ролите на учител и ученик в изпълнението на ученическото портфолио:

- Учителят планира задължителните дейности и материали, които ученикът трябва да включи в своето електронно портфолио, той избира платформата и инструментите за работа по изработването на портфолиото, като се стреми те да са съобразени с възрастовите особености на неговите ученици, да бъдат лесни и достъпни и приложими за учениците. Учителят инструктира, съветва, следи, дава и получава обратна връзка от учениците, дава предписания, подпомага извършването на дейностите, обобщава, оценява.

- Учениците планират допълнителните дейности, които могат да включат като доказателства за учене в своето портфолио, съобразяват се с дадените от учителя инструкции, спазват срокове, дават обратна връзка на учител, рефлексират на обратна връзка, дадена от учител и съученици, поправят, подобряват, самооценяват се.

3. Проблема с инициативността, мотивацията и учене чрез рефлексия¹⁰.

Вътрешната мотивацията на учениците е ключова за поддържане на интереса им към процеса на учене и изработване на електронно портфолио. Добра мотивация може да се постигне, когато учениците имат:

- Усещане за автономност – ученикът има нужда да разполага с контрол над процеса на изработване на електронно портфолио. Ето защо учителят му дава възможност да избере допълнителни дейности, които той да отрази в него, дава му се срок за изпълнение, но не и фиксирана дата, дава му набор от работни инструменти, но и възможността той да избере тези, които предпочита, за да извърши поставеното задание.

- Усещане за компетентност – при изпълнението на дадена задача е важно ученикът да се чувства способен да се справи сам с предизвикателството. Ето защо ролята на учителя като инструктор и тренер, подпомагащ техническата работа с дигиталните инструменти на електронното портфолио е едно от най-важните условия то да се случи успешно.

- Усещане за общност – изпълнението на задачата трябва да изгражда социални връзки, да кара ученика да се чувства като част от колектив, който цени и уважава. Ето защо учителят обръща сериозно внимание и на възможностите, които учениците ще имат за взаимодействие със съучениците си, родителите, обществеността при изработване и представяне на тяхното електронно портфолио и планира и създава условия за такива взаимодействия.

- Усещане за приложимост – ученикът изпитва необходимост да е наясно как електронното портфолио ще намери положително приложение за по-нататъшното му развитие или какви ползи то му носи. Ето защо учителят е този, който трябва да подпомогне своите ученици сами да планират критериите за успешност, съобразно с целите, които са си поставили или подобренията, които искат да наравят в една или друга област на обучението си.

Когато учениците изработват груповото портфолио на дейностите в часа те работят в групи, в които всеки изпълнява определена задача. Учениците се учат един от друг и това също е удачен вариант за предоставяне на контрол върху собственото им обучение. Друга важна особеност за повишаване инициативността и мотивацията на учениците при изработване на електронно портфолио е „пътя на малките крачки“ . Нека целите са реалистични и подхождаме с разбиране към нуждите на учениците, съобразявайки заданията със способностите им. Съпроводени с подкрепа и окуражения, предизвикателствата са стимулиращи и полезни, но твърде многото или твърде трудните задачи действат демотивиращо. Похвалите правят чудеса, конструктивната критика също. Важно е критиката да бъде насочена към работата на учениците, а не към тях самите. Колкото сме по-щедри на поощрения и не ги сравняваме един с друг, те ще се справят по-добре в това, което правят.

При организиране на ученическо електронно портфолио с инструментите на Seesaw (а и на другите посочени), учителят може да дава обратна връзка под формата на писмени и звукови коментари за степента на успешност, с която се справят неговите ученици. Те могат да рефлектират на учителския коментар или на коментар на свой съученик по същия начин използвайки блога под всеки пост, който се генерира автоматично и да подобрят своя продукт, ако това се изисква от тях. Да се научат учениците да правят гравивна рефлексия върху своите грешки е може би най-същественият момент от тяхното учене посредством изработване на електронно портфолио. Това е моментът, в който учениците престават да се страхуват от грешките си. Ученето от грешките им помага те да подобрят своя краен продукт и да го завършат успешно, така че да бъдат доволни от своята дейност.

Още една ценна черта на платформата Seesaw е, че позволява достъп на родителите, те да могат да наблюдават напредъка на своите деца и да са съпричастни активно с дейностите по изработване ученическото им електронно портфолио, да дават мнение и подкрепа. В много случаи това се оказва стимулиращо за децата – техният труд е достъпен по всяко време за преглед от учител, родител и съученик. Платформата Seesaw позволява всеки пост в нея да бъде споделен и публично посредством линк или вградено в сайт. И което е още една привилегия – учителят може да подбере представителна извадка от дейностите на всеки ученик и да ги публикува в автоматично генериран от платформата блог⁹, който може да бъде защитен с код (thanksteacher) или към него да има публичен достъп – съобразено с неговите цели и по предпочитания на ученици и родители.

4. Прехвърляне на информацията

Фигура 1. Организиране на електронно ученическо портфолио в часовете по английски език

Както вече казах платформата на Seesaw дава възможност дейностите на учениците при организиране на електронно портфолио да бъдат записани и подредени в папки. Всяка една папка може да бъде из-

теглена на работния плот на компютъра под формата на pdf файл. В този документ се съхраняват всички линкове към отделни приложения, имиджи, текстове и коментари, като системата генерира и QR код, при сканирането на който, съдържанието на документа да бъде видно онлайн. Това позволява ученикът да съхрани информацията на CD или разпечата на хартиен носител своето електронно портфолио, като едновременно с това се запазва връзката на портфолиото с неговия виртуален първоизточник – платформата Seesaw. По този начин цялата информация съдържаща се в електронното онлайн портфолио (Фигура 1) може да бъде свалена и запазена на хард диска на компютъра или CD и да бъде прехвърляна и използвана за нови нужди на ученика¹¹.

References:

1. Georgieva G., *Образователен потенциал на електронното портфолио на участия, Spisanie na Sofiiskia universitet za elektronno obuchenie, 2010/4, http://journal.e-center.uni-sofia.bg/f/downloads/2010/Broi%204/Galina.Georgieva_Br4.pdf*

Notes:

1. <https://web.seesaw.me/Seesaw.me>
2. [https://blog.seesaw.me/love2learn/#!/password/Seesaw blog](https://blog.seesaw.me/love2learn/#!/password/Seesaw%20blog)
3. <http://app.wizer.me/Wizer.me>
4. [https://learningapps.org/Learning apps.org](https://learningapps.org/Learning%20apps.org)
5. <https://www.socrative.com/Socrative>
6. [https://app.edu.buncee.com/login eduBuncee](https://app.edu.buncee.com/login%20eduBuncee)
7. [http://edu.glogster.com/Glogster Edu](http://edu.glogster.com/Glogster%20Edu)
8. <https://padlet.com/Padlet>
9. <https://quizlet.com/Quizlet>
10. [http://danielaubenova.com/blog/мотивацията-в-училище/ Даскалова, М., Мотивацията в училище](http://danielaubenova.com/blog/мотивацията-в-училище/)
11. <https://app.edu.buncee.com/buncee/a9f47236730f4f829dab9690aab5ca83> Росица Атанасова-Минева, Организиране на електронно ученическо портфолио в часовете по английски език. Презентация с портфолио на ученици
1. [https://blog.seesaw.me/love2learn/#!/password/Seesaw blog](https://blog.seesaw.me/love2learn/#!/password/Seesaw%20blog)
2. <http://app.wizer.me/Wizer.me>
3. [https://learningapps.org/Learning apps.org](https://learningapps.org/Learning%20apps.org)
4. <https://www.socrative.com/Socrative>
5. [https://app.edu.buncee.com/login eduBuncee](https://app.edu.buncee.com/login%20eduBuncee)
6. [http://edu.glogster.com/Glogster Edu](http://edu.glogster.com/Glogster%20Edu)
7. <https://padlet.com/Padlet>
8. <https://quizlet.com/Quizlet>
9. [http://danielaubenova.com/blog/мотивацията-в-училище/ Даскалова, М., Мотивацията в училище](http://danielaubenova.com/blog/мотивацията-в-училище/)
10. <https://app.edu.buncee.com/buncee/a9f47236730f4f829dab9690aab5ca83> Росица Атанасова-Минева, Организиране на електронно ученическо портфолио в часовете по английски език. Презентация с портфолио на ученици